

TARTUNTATAUTIEN ILMOITTAMINEN

Ohjeet lääkäreille, terveyskeskuksille ja sairaanhoitopiireille

TARTUNTATAUTIEN ILMOITTAMINEN

Ohjeet lääkäreille, terveyskeskuksille ja sairaanhoitopiireille

Kansanterveyslaitoksen ohje tartuntatautien ilmoittamisesta

Dnro 558/44/2003

Voimaantulo: 1.1.2004

Kumoaa aikaisemmat KTL:n tartuntatautien ilmoittamisesta annetut ohjeet.

Jakelu: lääkärit, hammaslääkärit, sairaanhoitopiirit sekä terveyskeskuksia ylläpitävät kunnat ja kuntayhtymät

Tiedoksi: yksityiset hoitolaitokset ja -työterveysasemat, STM, lääninhallitukset ja tietosuojavaltuutettu

Tartuntatauti-ilmoituslomakkeiden tilaaminen

Edita Prima Oy

Tuotehallinta

PL 480

00043 EDITA

Puhelin: 020 450 2462, telefax: 020 450 2470

Sähköposti: asiakaspalvelu.prima@edita.fi

Lomakkeet ovat tilaajalle maksuttomia.

Julkaisija

Kansanterveyslaitos (KTL)

Mannerheimintie 166

00300 Helsinki

Puhelin: vaihde (09) 474 41, telefax: (09) 4744 8468

Sähköposti: infe@ktl.fi

Tartuntatautirekisterin www-sivut: www.ktl.fi/ttr

Kansi

Kuva: Soile Kallio

Kiitokset:

Kari Liippo, TYKS Paimion sairaala ja HUS Marian sairaalan radiologian yksikkö

SISÄLLYSLUETTELO

<i>TARTUNTATAUTIREKISTERIN RAKENNE JA TOIMINTA</i>	5
<i>Tartuntatautien ilmoittamisen ja seurannan tavoitteet</i>	5
<i>Ilmoittamista ja tartuntatautirekisteriä koskevat säädökset</i>	6
<i>Ilmoitus- ja rekisteröintijärjestelmän rakenne</i>	6
<i>Tietojen luovuttaminen tartuntatautirekisteristä</i>	7
<i>Tilastot</i>	8
<i>Analyysi ja tiedottaminen</i>	8
<i>OHJEET LÄÄKÄREILLE</i>	10
<i>Yleiset ohjeet</i>	10
<i>Ilmoitettavat tartuntataudit</i>	11
<i>Ilmoituslomakkeet</i>	11
<i>Ilmoituksen lähettäminen</i>	11
<i>Tartunnan jäljitykseen liittyvät ilmoitukset</i>	12
<i>Tietojen luovuttaminen terveydensuojeluviranomaiselle</i>	13
<i>OHJEET TERVEYSKESKUKSILLE</i>	14
<i>Yleistä</i>	14
<i>Ilmoitusten käsittely</i>	14
<i>Tartuntatautirekisterin tietojen käyttö ja tietosuoja</i>	15
<i>OHJEET SAIRAAHOITOPIIREILLE</i>	16
<i>Alueellinen tartuntatautirekisteri</i>	16
<i>Ilmoitusten käsittely</i>	16
<i>Tartuntatautirekisterin tietojen käyttö ja tietosuoja</i>	17

MUUT TARTUNTATAUTIEN ILMOITTAMISEEN LIITTYVÄT OHJEET

Osoitteesta www.ktl.fi/ttr löytyvät seuraavat ilmoittamiseen liittyvät muut ohjeet tai linkit:

- Tartuntatautien ilmoittaminen - ohjeet laboratorioille*
- Tartuntatautirekisterin mikrobiluettelo*
- Tartuntatautirekisterin tautiluettelo*
- Tartuntatautilaki*
- Tartuntatautiasetus*

TARTUNTATAUTI- REKISTERIN RAKENNE JA TOIMINTA

Tartuntatautien ilmoittamisen ja seurannan tavoitteet

Tartuntatautien seurannalla tarkoitetaan jatkuvaa ja järjestelmällistä tiedonkeruuta. Sen avulla tehtävät analyysit ja päätelmät auttavat suunnittelemaan ja toteuttamaan kansanterveyttä koskevia toimia ja arvioimaan niiden tehoa. Infektiotautien seurannassa on tautien tarttuvuuden vuoksi tiettyjä erityispiirteitä, jotka heijastuvat yksityiskohtaisiin tavoitteisiin ja keskeisiin ominaisuuksiin¹.

Järjestelmän herkkyys ja ajantasaisuus ovat keskeisiä ominaisuuksia silloin, kun pyritään havaitsemaan yksittäisiä merkittäviä tautitapauksia (esim. kurkkumätä, polio) tai epidemioita (esim. salmonella). Toisaalta esimerkiksi tuberkuloosin ja eräiden hepatiittien seurannassa spesifisyys ja tapauksien hyvä edustavuus suhteessa seurattavaan ilmiöön väestössä ovat tavoiteltavampia. Millään yksittäisellä seuranta-järjestelmällä ei voida saavuttaa kaikkia seurantatavoitteita.

Nykyinen tartuntatauti-ilmoituksiin perustuva, Kansanterveyslaitoksen (KTL) ylläpitämä valtakunnallinen tartuntatautirekisteri aloitti toimintansa 1.9.1994. Rekisterin toiminnasta kahdeksan vuoden aikana saatuja kokemuksia on käytetty perusteena tartuntatautilain ja -asetuksen muutoksille, jotka astuvat voimaan 1.1.2004.

¹Tartuntatautien seurannan tavoitteita

Havaita

- viiveettä tautitapaukset, jotka edellyttävät pikaisia diagnostiikkaa, hoitoa, tartunnanjäljitystä tai torjuntaa koskevia toimenpiteitä
- epidemioita
- ajallisia muutoksia tautitapausten esiintymisessä ja erityispiirteissä

Arvioida

- torjuntatoimien tehoa (mm. rokotusohjelma, väestöseulonnat, kontaminoituneiden elintarvike-erien poistaminen myynnistä)
- taudin aiheuttaman sairastuvuuden ja kuolleisuuden kokonaismäärää

Tunnistaa

- alueita, joilla ehkäisyyn ja torjuntaan kohdistuvat lisätutkimukset ovat tarpeen

Järjestelmän keskeisiä ominaisuuksia

Herkkyys (sensitiivisyys)

- havaita seurannan kohteena oleva tauti

Tarkkuus (spesifisyys)

- järjestelmään ilmoitettu henkilö todella sairastaa seurannan kohteena olevaa tautia

Edustavuus

- tautitapausten edustavuus koko seurannan kohteena olevassa väestössä

Ajantasaisuus

- tietojen keruun ajantasaisuus

Ilmoittamista ja tartuntatautirekisteriä koskevat säädökset

Valtakunnallisen tartuntatautirekisterin toiminta perustuu tartuntatautilakiin (583/1986) ja tartuntatautiasetukseen (786/1986). Tartuntatautilain (935/2003) ja tartuntatautiasetuksen muutokset tulevat voimaan 1.1.2004 (*www.finlex.fi*). Sosiaali- ja terveysministeriön määräys tartuntatautien ilmoittamisesta (Tartuntatautien ilmoitusmenettely, STM:n määräyskokoelma 1997:34) lakkaa 1.1.2004. KTL antaa tartuntatautilain ja -asetuksen valtuuttamana rekisteriohjeet.

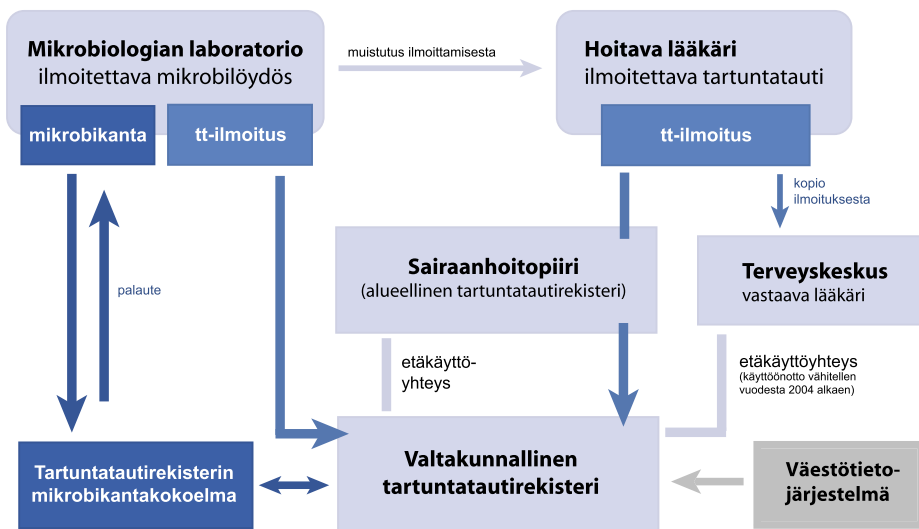
Uusien perustuslakimääräysten perusteella joukko aikaisemmin tartuntatautiasetuksessa annettuja säädöksiä on siirretty tartuntatautilakiin. Aikaisemmin sosiaali- ja terveysministeriön määräyksellä annetut säädökset tartuntatautien ilmoittamisesta on siirretty tartuntatautilakiin tai -asetukseen.

Ilmoitus- ja rekisteröintijärjestelmän rakenne

Valtakunnallisen tartuntatautirekisterin perusrakenne pysyy entisellään. Henkilötunnuksen käyttö laajenee koskemaan kaikkia ilmoitettavia tauteja ja mikrobilöydöksiä. Seurannalle tärkeiden mikrobikantojen tai -näytteiden jatkuva lähettäminen KTL:n asiantuntijalaboratorioihin (tartuntatautirekisterin

mikrobikantakokoelma) perustuu tartuntatautirekisteriä koskeviin säädöksiin.

Lomakkeella tehtävien lääkärin ja laboratorion tartuntatauti-ilmoitusten tiedot tallennetaan keskitetysti KTL:ssa kolmen arkipäivän kuluessa niiden saapumisesta. Sähköisesti tehdyt laboratorion tartuntatauti-ilmoitukset siirretään tartuntatautirekisterin tietokantaan päivittäin.

Tietojen täydentäminen väestötietojärjestelmästä

Valtakunnallisen tartuntatautirekisterin tietoja täydennetään väestötietojärjestelmästä. Välittömästi täydennettävät tiedot ovat asuinpaikan kunta, kotikunta, syntymähetken kansalaisuus sekä nykyinen kansalaisuus. Myöhemmin täydennetään tiedot, jotka koskevat mahdollista kuolemaa 30 vrk kuluessa.

Tietosuoja ja rekisterin käyttäjät

Tartuntatautirekisterin sisältämien henkilötietojen vuoksi tartuntatauti-ilmoitusten käsittely ja sähköisten rekisteritietojen hallinta toteutetaan huolellista tietosuojaa noudattaen. Järjestelmä on suojattu niin, että vain tartuntatautirekisterin toiminnan ylläpidosta vastaavat pääsevät niihin käsiksi.

Sairaanhoitopiirissä nimetään alueellisesta tartuntatautirekisteristä vastaava lääkäri sekä sairaanhoitopiirissä ja terveyskeskuksessa ne henkilöt, joilla on heidän työhönsä liittyvä syy tartuntatautirekisterin tietojen etäkäyttöön. Tartuntatautirekisterin ilmoittamis- ja etäkäyttötoiminnoissa tietoliikenne on vahvasti salattua.

Tartuntatauti-ilmoitukset hävitetään ilmoittamista seuraavan vuoden loppuun mennessä. Niiden tietoja ei saa kopioida tai siirtää terveyskeskuksen tai sairaanhoitopiirin potilasrekisteriin tallennettavaksi (tartuntatautilaki 23 a §).

Tietojen luovuttaminen tartuntatauti-rekisteristä

Sairaanhoitopiirin tartuntatautirekisteristä vastaava lääkäri ja terveyskeskuksen tartuntataudeista vastaava lääkäri voivat saada oman alueensa ilmoitustiedot valtakunnallisesta tartuntatautirekisteristä käyttäen salattua www-yhteyttä.

Valtakunnallisesta tartuntatautirekisteristä ei luovuteta jatkuvasti tietoja HIV-tapauksista, joista lain 23. § 1. momentin nojalla tehdään ilmoitus vain KTL:een. Tartuntatautilain perustelujen mukaisesti epidemiaa epäiltäessä HIV-infektoituneiden henkilötietojen luovuttaminen on mahdollista tartuntatautilain 40. a §:n 4. momentin säännösten perusteella.

Sairaanhoitopiirin tartuntataudeista vastaava lääkäri voi luovuttaa valtakunnallisesta tartuntatautirekisteristä saamiaan

tietoja terveystieteiden tartuntataudeista vastaavalle lääkärille siinä laajuudessa kuin se on kunnan tartuntatautien vastustamistyöhön kuuluvien tehtävien vuoksi välttämätöntä.

Valtakunnallisen tartuntatautirekisterin tietoja voidaan luovuttaa tutkimuskäyttöön (tartuntatautilaki 23 b §). Päätöksen tietojen luovutuksesta tekee KTL kuultuaan tietosuojavaltuutettua.

Tilastot

Tartuntatautirekisteriin tehtyjen ilmoitusten ja väestötietojärjestelmästä saatujen tietojen perusteella laaditaan julkista käyttöä varten tilastoja. Ne löytyvät osoitteesta www.ktl.fi/ttr. Tapaus sijoitetaan tartuntatautirekisterissä ensisijaisesti asuin- kuntaan, sen puuttuessa kotikuntaan ja näiden molempien puuttuessa hoitopaikan kuntaan.

Tilastot laaditaan siten, että niiden tietoyhdistelmien perusteella yksittäistä tapausta ei voida tunnistaa. Tästä syystä tilastoissa ei ole tautitapausten jakautumaa kuntiin tai terveystieteiden keskuksiin.

Samalle henkilölle ilmoitetun saman tartuntataudin tai mikrobilöydöksen rekisteröimisessä uutena tapauksena käytetään tautikohtaista aikaväliä (yhdistämisaikaväli). Yksityiskohtaiset tiedot yhdistämisaikaväleista ovat osoitteessa www.ktl.fi/ttr.

Analyysi ja tiedottaminen

KTL, sairaanhoitopiiri ja terveystietokeskus analysoivat kertyviä ilmoitustietoja edellä mainittujen seurantatavoitteiden toteuttamiseksi.

KTL julkaisee tartuntatautirekisterin tietojen perusteella yhteenvetotietoja kuukausittain mm. Kansanterveyslehdessä ja vuosittain »Tartuntataudit Suomessa» -raportissa. Sairaanhoitopiirit ja kunnat tiedottavat alueensa tartuntatautilanteesta huomioiden tietosuojaan liittyvät näkökohdat.

Taulukossa on esimerkkejä tartuntatautirekisterin tietojen jatkuvasta tai hankekohtaisesta hyödyntämisestä. Näiden lisäksi valtakunnallisesta tartuntatautirekisteristä lähetetään säännöl-

lisesti tapauskohtaisia tietoja ilman henkilötunnuksia useihin EU:n tautikohtaisiin tartuntatautiin seurantaverkkoihin.

Esimerkkejä tartuntatautirekisterin tietojen käytöstä

Käyttäjät	Sisältö	Aikaväli	Väline
Julkiset tilastot	Tartuntatautirekisterin vakiotilastot	viikoittain	internet: www.ktl.fi/ttr
	Kuukausiraportti ja ajankohtaiset havainnot ja kommentit	kuukausittain	<i>Kansanterveys</i> -lehti
	Tartuntatautirekisterin vuosiraportti	vuosittain	internet: www.ktl.fi/ttr painettu julkaisu
Terveyskeskukset	Terveyskeskusalueen tapausten yksityiskohtainen tarkastelu	jatkuva	etäkäyttöjärjestelmä
Sairaanhoitopiirit	Sairaanhoitopiirin tapausten yksityiskohtainen tarkastelu	jatkuva	etäkäyttöjärjestelmä
Mikrobiologit ja infektio lääkärit	Viruslöydösraportti	viikoittain	sähköpostijakelu
Tutkijat	Tartuntatautirekisterin tietoja	pyydettyäessä	henkilötietoja vain luvanvaraisesti

OHJEET LÄÄKÄREILLE

Yleiset ohjeet

Lääkäri ja hammaslääkäri ovat velvollisia ilmoittamaan tartuntatautitapauksista. Hammaslääkäri voi ohjata ilmoitettavia tauteja sairastavat potilaat diagnoosin varmistamiseksi lääkärin vastaanotolle, jolloin lääkäri tekee tartuntatauti-ilmoituksen. Lääkärin ja hammaslääkärin tekemistä ilmoituksista käytetään nimitystä lääkärin tartuntatauti-ilmoitus.

Lääkärin ilmoittaminen koskee vajaata 10:tä prosenttia kaikista tartuntatautirekisteriin ilmoitettavista tautitapauksista. Hoitavan lääkärin antamat tiedot täydentävät olennaisesti laboratorion samoista tapauksista tekemiä aiheuttajamikrobien tietoja. Lääkärin ilmoituksen tiedot koskevat taudin tarkempaa kliinistä luokittelua, diagnoosin perusteita, oireellisuutta ja oireiden alkamisaikaa sekä todennäköisintä tartuntatapaa ja -paikkaa, jotka ovat välttämättömiä tapausten epidemiologisen merkityksen analysoinnissa ja torjuntatoimien ohjaamisessa. Lääkärin ilmoittamat tautitapaukset perustuvat aiheuttajamikrobin mikrobiologiseen osoitukseen.

Edellä olevasta poiketen lääkäri ilmoittaa kliinisesti diagnosoidun tapauksen ilman mikrobiologista vahvistusta seuraavissa tilanteissa: (1) Tuberkuloositapauksessa, jossa päätetään antaa täysi tuberkuloosihoito, (2) Kyseessä on rokotussarjaan johtanut epäilty altistus vesikauhulle.

Epäiltäessä vaarallista tartuntatautia on tärkeätä, että hoitava lääkäri ottaa epäilyn varhaisessa vaiheessa puhelimitse yhteyden sairaanhoitopiiriin ja terveyskeskuksen tartuntataudeista

Yhteydenotot puhelimitse epäiltäessä erittäin vaarallista tartuntatautia:

Sairaanhoitopiiri ja terveyskeskus
Tartuntataudeista vastaava lääkäri
Kansanterveyslaitos
Infektioepidemiologian osasto,
puhelin (09) 4744 8557

vastaavaan lääkäriin sekä KTL:een jatkotoimien suunnittelemiseksi. Tällaisia tauteja ovat keltakuume, kurkkumätä, pernarutto, polio, rutto, SARS, vesikauhu ja verenvuotokuumeet paitsi myyräkuume. Puhelimitse tehty alustava ilmoitus on vahvistettava kirjallisella tartuntatauti-ilmoituksella ilmoituskriteerien täytyessä.

Ilmoitettavat tartuntataudit

Lääkärin tai hammaslääkärin ilmoitettavat tartuntataudit sisältyvät tartuntatauti-asetuksessa lueteltuihin yleisvaarallisiin ja ilmoitettaviin tartuntatauteihin. Kaikista taudeista ei kuitenkaan tarvitse tehdä tartuntatauti-ilmoitusta². Lääkärin ilmoitusvelvollisuuden poistuminen ei vaikuta tautien diagnostiikan, hoidon tai tulomenetysten korvattavuuteen.

Ilmoitus tehdään riippumatta siitä, onko potilaalla kliininen sairaus vai ei. Jos myöhemmin ilmaantuva tieto osoittaa tehdyn ilmoituksen virheelliseksi tai puutteelliseksi, ilmoitus peruutetaan tai täydennetään uudella.

HIV-infektiosta ilmoitetaan tartunnan toteamishetkellä, taudin edetessä AIDS-vaiheeseen ja tartunnan saaneen kuollessa.

Lääkärin ilmoittamisen tautikohtaiset perusteet ovat osoitteessa www.ktl.fi/ttr.

Ilmoituslomakkeet

Tartuntatautien ilmoittamisessa käytetään lomaketta tai tarkoitukseen soveltuvaa atk-järjestelmän tulostetta, joka vastaa lomakesisältöä. Lääkäri ilmoittaa tartuntatautitapaukset lääkärin tartuntatauti-ilmoituslomakkeella A (KTL 100/124) ja HIV-tapaukset lääkärin tartuntatauti-ilmoituslomakkeella B (KTL 100/122). Ilmoituslomakkeiden takana on ohjeita lomakkeen täyttämistä.

Ilmoituksen lähettäminen

Lääkärin tartuntatauti-ilmoitus on tehtävä viimeistään seitsemän vuorokauden kuluessa ilmoitusperusteiden täyttymisestä. Ilmoitus lähetetään suljetussa kuoressa, jossa on merkintä »tartuntatauti-ilmoitus».

²Yleisvaaralliset ja ilmoitettavat tartuntataudit

- Creutzfeldt-Jakobin tauti, uusi variantti*
- EHEC-infektio
- ekinokokkoosi
- Hemofiluksen aiheuttamat septiset taudit ja aivokalvontulehdukset*
- hepatiitti A
- hepatiitti B
- hepatiitti C
- HIV-infektio
- keltakuume
- sukupuoliteitse leviävät klamydiainfektiot*
- kolera
- kuppa
- kurkkumätä
- lavantauti ja pikkulavantauti
- muut salmonellojen aiheuttamat taudit*
- legionelloosi
- listerioosi
- malaria
- meningokokin aiheuttamat septiset taudit ja aivokalvontulehdukset
- muut mykobakteeritautit kuin tuberkuloosi*
- pernarutto
- polio
- rabies
- rutto
- sankkerit
- SARS
- shigellapunatauti
- sikotauti
- tippuri
- toisintokuume*
- tuberkuloosi
- tuhkarokko
- vihurikokko
- virusten aiheuttamat verenvuotokuumeet (ei kuitenkaan myyräkuume)

* lääkärin ei tarvitse tehdä tartuntatauti-ilmoitusta

TARTUNTATAUTI-ILMOITUS A
Lääkärin ilmoitus
Lomakkeella ilmoitetaan yksi tauti/potilas

Ilmoituksen viite _____ Täydennys/ Korjaus _____ Täydennys, korjaus- tai peruutusilmoituksen viite* _____
Perusilmoitus A-05 **Täydennys/ Korjaus** **Peruutus**

Henkilötiedot Henkilötunnus _____ Sukunimi ja etunimi _____
 Sukupuoli Mies Nainen Asuinkunta* _____ Kansalaisuus* _____

Tauti Merkitse todettu tartuntatauti (X)

☐ EHEC-infektio	☐ Pernarutto
☐ Ekinokokkoosi	☐ Pikkulavantauti A, B, C
☐ Hepatiitti A	☐ Polio
☐ Hepatiitti B	☐ Vesikauhu tai epäily
☐ Hepatiitti C	☐ Rutto
☐ HIV-infektio ilmoitetaan tartuntatauti-ilmoitus B-lomakkeella	☐ Sankkerit
☐ Keltakuume	☐ SARS
☐ Kolera	☐ Shigellaputaus
☐ Kuppa	☐ Sikotauti
☐ Kurkkumätä	☐ Tippuri
☐ Lavantauti	☐ Tuberkuloosi
☐ Legionelloosi	☐ Tuhkarokko
☐ Listerioosi	☐ Vihurirokko
☐ Malaria	☐ Virusten aiheuttamat verenvuotokuumeet, ei myyräkuume
☐ Meningokokin aiheuttamat septiset taudit ja aivokalvontulehdukset	

Diagnosikoodi Täytä ICD-koodi _____

Diagnosi- ja tartuntatiedot Diagnosiin varmistamistavat

☐ 1 Kliininen epäily	☐ 2 Mikrobiologinen (myös serologia)	☐ 3 Histologinen	☐ 9 Muu, mikä
☐ Näytteenottopvm*	☐ 1 Sairausten oireita	☐ 2 Oireiden alkamisvpm	
☐ Tartuntamaa(t)	☐ 1 Kyllä	☐ 2 Ei	
☐ Tartunnan leviämistapa	☐ 1 Seksi	☐ 2 Ruiskuhuumeiden käyttö	☐ Perinatallinen
		☐ 4 Verituotteet	☐ 5 Ravinto tai vesi
	☐ 9 Muu, mikä		☐ 0 Ei tiedossa

Lisätietoja

Hepatiitti B:n ja C:n lisätiedot

Hepatiitti B:n kliininen tila	Hepatiitti C:n diagnostiikka
☐ 1 Akuutti ☐ 2 Krooninen ☐ 0 Epävarma	S-HCV-Ab (vasta-aineet)
Hepatiitti B:n diagnostiikka	☐ 1 Positiivinen ☐ 2 Negatiivinen ☐ 0 Ei tehty
S-HBc-AbM (IgM-vasta-aineet core-antigeeniä kohtaan)	S-PCR- tai muu NH-osoitus
☐ 1 Positiivinen ☐ 2 Negatiivinen ☐ 0 Ei tehty	☐ 1 Positiivinen ☐ 2 Negatiivinen ☐ 0 Ei tehty
S-HBs-Ag	Arvio Hepatiitti C:n tartunta-ajasta
☐ 1 Positiivinen ☐ 2 Negatiivinen ☐ 0 Ei tehty	
S-PCR- tai muu NH-osoitus	
☐ 1 Positiivinen ☐ 2 Negatiivinen ☐ 0 Ei tehty	

Tuberkuloosi-lisätiedot

Nykyinen sairaus	Annetaan täysi tb-hoito
Ysköksen tb-värijäys	☐ 1 Kyllä ☐ 2 Ei ☐ 3 Lähetetään muualle hoitoon
☐ 1 Positiivinen ☐ 2 Negatiivinen ☐ 0 Ei tehty	
Aikaisemmin sairastettu tuberkuloosi	Minä vuonna tauti todettiin?
☐ Kyllä ☐ Ei ☐ Ei tietoa	Annettiin täysi hoito*)
Onko todettu tuberkuloosi vuoden 1950 jälkeen?	☐ Kyllä ☐ Ei ☐ Ei tietoa
☐ Kyllä ☐ Ei ☐ Ei tietoa	
Saiko tb-hoitoa ≥ 1 kk*)	
☐ Kyllä ☐ Ei ☐ Ei tietoa	

Ilmoittava lääkäri

Toimipaikka/Osasto	Toimipaikan puhelin
Toimipaikan osoite	Toimipaikan kunta
Päivämäärä	Allekirjoitus
	Nimen selvennys, sv-ruorileima

*) Selitys lomakkeen kääntöpuolella

Potilaan asiakirjoihin liitettäväksi 4 (4)

Ilmoittaja lähettää lääkärin kolmiosaisen tartuntatauti-ilmoituslomakkeen A sivut 1 ja 2 potilaan asuinpaikkakunnan mukaisen sairaanhoitopiirin tartuntatautirekisteristä vastaavalle henkilölle. Tarkka lähetysosoite varmistetaan tarvittaessa vastaanottajalta tai KTL:sta. Sivun 3 lähetetään potilaan asuinpaikkakunnan terveyskeskuksen tartuntataudeista vastaavalle lääkärille. Sivun 4 jää potilaan asiakirjoihin liitettäväksi.

Lääkärin tartuntatauti-ilmoituslomake B lähetetään suoraan valtakunnalliseen tartuntatautirekisteriin osoitteella Kansanterveyslaitos, Infektioepidemiologian osasto, PL 29, 00301 Helsinki.

Tartunnan jäljitykseen liittyvät ilmoitukset

Potilasta hoitava lääkäri on ensisijaisesti vastuussa siitä, että potilas ja mahdollisesti muut tartunnan saaneet saatetaan tutkimukseen ja hoitoon. Mikäli hoitava lääkäri ei voi tehdä itse jäljitystä, hän voi käyttää tartuntatauti-ilmoituslomaketta C (KTL 100/126) pyytääkseen terveyskeskuksen (tai sairaanhoitopiirin) tartuntataudeista vastaavalta lääkäriltä apua tehtävän suorittamiseksi. Tämä ilmoitus on hävitettävä heti tartunnan leviämisen ehkäisemiseen tähtävien toimenpiteiden jälkeen, eikä sitä saa tallettaa potilasasiakirjoihin.

TARTUNTATAUTI-ILMOITUS C
Lääkärin ilmoitus tartuntatautiäpäälystä

Terveyskeskuksen tartuntataudeista vastaava lääkäri

Olen saanut tietooni, että ilmoittamani henkilö on saattanut saada tartuntatautitilain tarkoittaman taudin. Pyydän Teitä terveyskeskuksen tartuntataudeista vastaavana lääkärinä huolehtimaan hänen ohjauksestaan tutkimuksiin ja hoitoon.

Ilmoittavan henkilötiedot

Sukunimi	
Etunimi	
Postiosoite	
Muut yhteystiedot	

Ilmoituksen syynä oleva tartuntatauti

Ilmoituksen päiväys	Paikka ja aika
---------------------	----------------

Ilmoittajan yhteystiedot

Toimipaikka	Puhelin
Postiosoite	
Ilmoittajan nimi ja allekirjoitus	

Terveyskeskuksen tartuntataudeista vastaavalle lääkärille

Tietojen luovuttaminen terveyden- suojeluviranomaiselle

Lääkäri voi luovuttaa sairastuneiden henkilötietoja kunnan terveydensuojeluviranomaiselle, jos hän epäilee tai toteaa juomaveden tai elintarvikkeen välityksellä leviävää epidemiaa (tartuntatautilaki 23 c §). Terveyskeskuksen tartuntataudeista vastaavan lääkärin tulee ilmoittaa kunnan eläinlääkintäviranomaiselle epäilemästään tai toteamastaan tartuntataudista, joka voi olla peräisin eläimestä tai joka voi tarttua ihmisestä eläimeen.

TARTUNTATAUTI-ILMOITUS B
Lääkärin ilmoitus HIV-infektiosta *)

Ilmoituksen viite Täydennys/ Täydennys-, korjaus- tai peruutusilmoituksen viite*

Perusilmoitus **B-05-** Täydennys/ Korjaus Peruutus

Vain tartuntatautilain mukaiseen käyttöön	Henkilötiedot	Henkilötunnus*	Sukunimi ja etunimi	
	Sukupuoli	Asuinalue*	Kansalaisuus*	
	☐ Mies ☐ Nainen			
	Diagnosi- ja tartuntatiedot	Onko potilas todettu aikaisemmin HIV-negatiiviseksi	Viimeisimmän HIV-negatiivisen testin näytteenottoaika	
	☐ 1 Kyllä ☐ 2 Ei ☐ 3 Ei tiedossa			
	Tartunta-aika	Tartuntamaa(t)	Tartuntapaikka*	
	Potilaan todennäköisen tartutuksen luokitus (vain yksi vaihtoehto)			
	☐ 1 Homo- tai biseksuaalinen kontakti	☐ 2 Ruiskuhuumeiden käyttö		
	☐ 3 Homo tai biseksuaalinen kontakti ja ruiskuhuumeiden käyttö			
	☐ 4 Hemofilia tai muun hyttymishäiriön hoito	☐ 5 Verensiirto		
☐ 6 Heteroseksuaalinen kontakti				
☐ 6.1 Potilas kotoisin maasta, jossa heteroseksuaalinen tartunta yleinen	☐ 6.2 Seksikontakti biseksuaalisen mieheen	☐ 6.3 Seksikontakti ruiskuhuumeiden käyttäjään		
☐ 6.4 Seksikontakti verituotteiden välityksellä tartunnan saaneeseen	☐ 6.5 Seksikontakti henkilöön, joka kotoisin maasta, jossa heteroseksuaalinen tartunta yleinen			
☐ 6.6 Potilaalla useita seksikontakteja tai kontakti prostituutioon tai HIV-positiiviseksi tiedettyyn henkilöön, joka ei sisälly kohtaan (6.2-6.5)	☐ 6.0 Ei tiedossa			
☐ 7 Perinataalinen tartunta: Aidin tartuntatapa				
☐ 7.1 Ruiskuhuumeiden käyttö	☐ 7.2 Kotoisin maasta, jossa heteroseksuaalinen tartunta yleinen	☐ 7.3 Heteroseksuaalinen tartunta		
☐ 7.4 Verensiirto	☐ 7.9 Muu (tarkemmin lisätietoihin)	☐ 7.0 Ei tiedossa		
☐ 9 Muu, mikä (tarkemmin lisätietoihin)	☐ 0 Ei tiedossa			
Sairauden vaihe	Klininen kuva			
☐ Uusi tapaus*	☐ 1 Oireeton ☐ 2 Oireinen ☐ 3 Muu oireinen (LAS/ARC)			
☐ AIDS	AIDS kriteerit*, merkitse alleolevista sairauksista kaikki diagnosoituneilla potilaalla todetut			
☐ 1 Pneumocystis carinii -pneumonia	☐ 2 Ruohtorven kandidoosi	☐ 6 Syromegalovirus-tauti		
☐ 3 Henkitorven, keuhkoputkien tai keuhkojen kandidoosi	☐ 5 Syromegalovirusretiniitti	☐ 10 Muu mykobakteeri-infektio		
☐ 4 Herpes simplex-infektio	☐ 8 Muu tuberkuloosi	☐ 13 Uusiutuva pneumonia		
☐ 7 Keuhkotuberkuloosi	☐ 12 Aivojen toksoplasmooosi	☐ 15 Kryptokokkoosi		
☐ 9 M. avium complex- tai M. kansaaii -infektio	☐ 17 Kokkidioidomykoosi	☐ 18 Histoplasmooosi		
☐ 11 Uusiutuva salmonellasepsis	☐ 20 Multipplei tai uusiva bakteeeri-infektio (alle 13 v.)	☐ 22 Primaarinen aivolyymfooma		
☐ 14 Progressiivinen multifokaalinen leukoencefalopatia	☐ 22 Primaarinen aivolyymfooma	☐ 23 Immunoblastinen lymfooma		
☐ 16 Kryptosporidioosi	☐ 25 HIV-encefalopatia			
☐ 19 Isosporiasi	☐ 26 Kohdun kaulan invasiivinen karsinoma	☐ 27 Lymfoidi interstiittinen pneumonia (alle 13 v.)		
☐ 21 Kaposin sarkooma	☐ 28 HIV-aiheystauti			
☐ 24 Burkittin lymfooma				
☐ 26 Kohdun kaulan invasiivinen karsinoma				
☐ 28 HIV-aiheystauti				
Onko potilasta hoidettu ennen AIDS-vaihetta antiretroviraalilääkkeellä				
☐ Kyllä ☐ Ei				
Kuolema	Potilaan kuolinpäivä	Kuolintodistuksesta ilmenevät kuolinsyiden diagnoosikoodit (ICD)		
		la lb lc		
Lisätietoja				
Ilmoittava lääkäri	Toimipaikka/Osasto	Toimipaikan puhelin		
	Toimipaikan osoite	Toimipaikan kunta		
Päivämäärä	Allekirjoitus	Nimen selvennys, sv-nro/leima		

*) Selitys lomakkeen kääntöpuolella

Potilaan asiakirjoihin liitettäväksi 2 (2)

Lääkärin tartuntatauti-ilmoituslomake B
Lähetetään suoraan valtakunnalliseen tartuntatautirekisteriin osoitteella:
Kansanterveyslaitos, Infektioepidemiologian osasto, PL 29, 00301 Helsinki.

OHJEET TERVEYS- KESKUKSILLE

Yleistä

Terveyskeskus on vastuussa tartuntatautien torjunnasta omalla alueellaan. Tartuntatautisäädösten 1.1.2004 tapahtuvan muutoksen jälkeen terveyskeskukset saavat täydet henkilötiedot oman alueensa ilmoitettavista tartuntatautitapauksista. Näin voidaan entistä paremmin havaita epidemioita ja jäljittää tapauksia. Lakimuutos selkiyttää myös henkilötietojen vaihtoa epidemiatilanteessa terveyskeskuksen ja terveydensuojeluviranomaisen välillä. Muutetun lain mukaan lääkärin on ilmoitettava epäilemästään tai toteamastaan juomaveden tai elintarvikkeen välityksellä leviävästä epidemiasta terveydensuojeluviranomaiselle. Tämä ilmoittaminen voi sisältää henkilön tunnistetiedot.

Ilmoitusten käsittely

Terveyskeskuksen tartuntataudeista vastaava lääkäri vastaanottaa lääkärin tekemät tartuntatauti-ilmoitukset alueensa tartuntatautitapauksista. Lääkärin tartuntatauti-ilmoituksen sivu 3 jää terveyskeskukseen. Ilmoitukset arkistoidaan ilmoituspäivän mukaisessa järjestyksessä ja säilytetään lukollisessa kaapissa tai lukittavassa tilassa. Ilmoitukset tuhotaan silppuamalla ilmoittamista seuraavan vuoden loppuun mennessä. Niiden tietoja ei saa kopioida tai siirtää terveyskeskuksen rekistereihin tallennettavaksi.

Tartuntatautirekisterin tietojen käyttö ja tietosuojaja

Terveyskeskuksen tartuntataudeista vastaavalla lääkärillä on muuttuneiden säädösten perusteella oikeus käyttää salattua Internet-etäkäyttöyhteyttä valtakunnalliseen tartuntatautirekisteriin. Terveyskeskusten etäkäyttöön siirrytään kuitenkin vaiheittain käyttäjien suuren lukumäärän vuoksi.

Valtakunnallisen tartuntatautirekisterin etäkäyttöön tarvitaan määritellyn tarpeeseen perustuva erillinen lupa. Terveyskeskuksen vastaava lääkäri nimittää tarvittaessa muun toimintayksikkönsä lääkärin tartuntataudeista vastaavaksi lääkäriksi. Hän myös nimeää henkilöt, joilla on työhönsä liittyvä tarve tartuntatautirekisterin tietojen etäkäyttöön. Luvan myöntämisen yhteydessä henkilö saa etäkäyttöön oikeuttavat tarkemmat ohjeet. Esitys etäkäyttöön oikeutetuista henkilöistä tehdään KTL:een. Ennen teknisen etäkäyttöyhteyden avaamista terveyskeskuksen on esitettävä selvitys siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti (23 b §).

Etäkäytössä tapausten henkilötunnistetietoja on mahdollista hyödyntää terveyskeskuksen omalla alueella. Tiedot ovat selatavissa välittömästi sen jälkeen, kun ne ovat siirtyneet tietokantaan KTL:ssa tapahtuneen paperilomakkeiden tallennuksen tai laboratorion sähköisen ilmoitusten päivittäisen siirtämisen jälkeen.

Tiedusteluihin valtakunnallisen tartuntatautirekisterin etäkäyttöön liittymisestä vastaa KTL:n infektioepidemiologian osasto, puhelin (09) 4744 8484.

KTL tai sairaanhoitopiiri huolehtii terveyskeskusten etäkäyttäjien koulutuksesta. Käyttöön oton edellyttämän teknisen valmistelun sekä koulutustarpeen ja tuen vuoksi terveyskeskusten etäkäyttöön siirrytään vähitellen.

KTL tai sairaanhoitopiirin tartuntatautirekisteristä vastaava lääkäri voi luovuttaa terveyskeskuksen tartuntataudeista vastaavalle lääkärille asianomaisen terveyskeskuksen toiminta-alueita koskevia tietoja siinä laajuudessa kuin se on kunnan tartuntatautien vastustamistyöhön kuuluvien tehtävien vuoksi välttämätöntä.

OHJEET SAIRAAH- HOITOPiIREILLE

Alueellinen tartuntatautirekisteri

Sairaanhoitopiiri ylläpitää tartuntatautilain mukaan alueellista tartuntatautirekisteriä. Sairaanhoitopiirin johtaja nimeää alueellisesta tartuntatautirekisteristä vastaavan lääkärin (rekisterinpitäjä). KTL ylläpitää alueellisten rekisterinpitäjien ja varahenkilöiden yhteystietoja.

Alueellinen tartuntatautirekisteri muodostuu sairaanhoitopiirin vastaanottamista lääkärin ilmoituslomakkeista. Alueelliseen rekisteriin ei kuulu erillistä sähköistä rekisteriä, vaan tämän korvaa valtakunnallisen tartuntatautirekisterin etäkäyttö. Sairaanhoitopiirin toteuttama valtakunnallisen tartuntatautirekisterin tarkastus- ja täydennystoiminta oman alueensa ilmoitusten osalta on keskeistä valtakunnallisen rekisterin tietojen laadun varmistamisessa. Etäkäyttöön sisällytetyt erilaiset tarkailu- ja huomautustoiminnot helpottavat tietojen tarkistusta ja parantavat laatua.

Ilmoitusten käsittely

Lääkärin ilmoitukset

Sairaanhoitopiirin rekisterinpitäjä vastaanottaa lääkärin tartuntatauti-ilmoituksen sivut 1 ja 2 alueensa tapauksista. Hän tarkistaa ilmoituksen oikeellisuuden ja pyytää tarvittaessa ilmoituksen lähettäjältä täydennyksiä tai korjauksia. Tarkistukset tulisi tehdä mahdollisimman pian, jotta tietojen hyväksikäyttöarvoa heikentävä viive vältettäisiin. Tarkemmat tautikohtaiset tarkistusohjeet ovat tartuntatautirekisterin tautiluettelossa osoitteessa www.ktl.fi/ttr.

Lääkärin tartuntatauti-ilmoituksen sivu 2 jää sairaanhoitopiiriin. Ilmoitukset arkistoidaan ilmoituspäivän mukaisessa järjestyksessä ja säilytetään lukollisessa kaapissa tai lukittavassa tilassa. Ilmoitukset tuhoetaan silppuamalla ilmoittamista seuraavan vuoden loppuun mennessä. Niiden tietoja ei saa kopioida tai siirtää potilastietojärjestelmiin.

Laboratorion ilmoitukset

Sairaanhoitopiirin rekisterinpitäjä voi selata KTL:n valtakunnalliseen rekisteriin saapuneita ilmoituksia etäkäytössä ilmoitusten käsittely-toiminnon avulla. Rekisterinpitäjän tulee tarkistaa laboratorion ilmoituksia ja ottaa yhteys ilmoittavaan laboratorioon tai KTL:een, jos ilmoituksessa on täydennettävää tai korjattavaa. Ilmoitusviiveisiin tulee kiinnittää huomiota, koska viive heikentää sairaanhoitopiirissä ja terveyskeskuksessa etäkäytön välityksellä hyödynnettävän tiedon merkitystä torjuntatoimien tukena.

Ilmoitusten lähettäminen

Sairaanhoitopiiri tiedottaa alueellaan tartuntatauti-ilmoitusten lähetysosoitteen ja ilmoittaa sen myös KTL:een. Sairaanhoitopiirin rekisterinpitäjä lähettää lääkärin tartuntatauti-ilmoituksen sivun 2 tarkistuksen ja mahdollisten täydennysten jälkeen osoitteeseen:

Kansanterveyslaitos, Infektioepidemiologian osasto, PL 29, 00301 Helsinki.

Tartuntatautirekisterin tietojen käyttö ja tietosuoja

Sairaanhoitopiiri analysoi ja hyödyntää tartuntatautirekisteriin kertyviä tietoja tarkoituksenmukaiseksi katsomallaan tavalla. Henkilötunneita käyttämällä samaa tapausta koskevat toistuvat ilmoitukset yhdistyvät rekisterissä toisiinsa. Toistuvasti samalla henkilöllä ilmoitettu tartuntatauti tai mikrobilöydös rekisteröidään uutena tapauksena tautikohtaisten aikavälien (yhdistämisaikaväli) avulla. Yksityiskohtaiset tiedot yhdistämisaikaväleistä ovat osoitteessa www.ktl.fi/ttr.

Sairaanhoitopiireillä on salattu Internet-etäkäyttöyhteys valtakunnalliseen tartuntatautirekisteriin. Tapausten henkilötunnustiedot ja kaikki muut rekisteriin merkityt tapaustiedot ovat käytettävissä sairaanhoitopiirin omalla alueella mahdollistaen tehokkaan torjuntatoiminnan. Tietoja voi selata välittömästi sen jälkeen, kun ne ovat siirtyneet tietokantaan KTL:ssa tapahtuneen lomakkeiden tallennuksen ja laboratorion sähköisten ilmoitusten päivittäisen siirtämisen jälkeen. Etäkäyttö helpottaa lisäksi yhteenvedojen ja tilastojen laatimista ja antaa mahdollisuuden tehokkaaseen alueelliseen tiedonvälitykseen.

Valtakunnallisen tartuntatautirekisterin etäkäyttöön tarvitaan määriteltyyn tarpeeseen perustuva erillinen lupa. Luvan hakemisen käynnistää sairaanhoitopiiri. Ennen teknisen etäkäyttöyhteyden avaamista sairaanhoitopiirin on esitettävä selvitys siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti (23 b §).

Tiedusteluihin valtakunnallisen tartuntatautirekisterin etäkäytöstä vastaa KTL:n infektioepidemiologian osasto, puhelin (09) 4744 8484.

KTL huolehtii sairaanhoitopiirien etäkäyttäjien koulutuksesta ja avustaa sairaanhoitopiiriä terveyskeskusten etäkäyttökoulutuksessa. Sairanhoitopiiri ylläpitää luetteloa valtakunnallisen tartuntatautirekisterin etäkäyttäjistä alueensa terveyskeskuksissa.

Sairanhoitopiirin tartuntatautirekisteristä vastaava lääkäri voi luovuttaa vain terveyskeskuksen tartuntataudeista vastaavalle lääkärille asianomaisen terveyskeskuksen toiminta-alueella koskevia tietoja siinä laajuudessa kuin se on kunnan tartuntatautien vastustamistyöhön kuuluvien tehtävien vuoksi välttämätöntä.

Helsingissä 15. päivänä joulukuuta 2003

pääjohtaja

Pekka Puska

epidemiologiylilääkäri

Petri Ruutu

